

Európai Védjegy- és Szabadalmi Unió: mégis, kinek a jövője?

Dr. Ficsor Mihály

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

Szakmai fórum a szellemi tulajdon világnapja tiszteletére

Budapest, 2011. április 27.

Áttekintés

- I. a „szabadalmi dosszié” az EU-ban
- II. az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

I. Az EU szabadalmi dossziéja

a) közösségi→uniós→egységes→egységes hatályú európai szabadalom

b) két rendelet a megerősített együttműködésben („alap-” és fordítási rendelet) + bírászkodási megállapodás (?) + mi még?

I. Az EU szabadalmi dossziéja

2011. március 8.: az Európai Unió Bíróságának 1/09. sz. véleménye

2011. március 10.: a Tanács 2011/167/EU határozata az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén megvalósítandó megerősített együttműködésre való felhatalmazásról

2011. április 15.: a Bizottság két rendeletjavaslata a megerősített együttműködés megvalósítására az egységes szabadalom létrehozása és a hozzá kapcsolódó fordítási követelmények megállapítása útján

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Az Európai Unió Bíróságának 1/09. sz. véleménye:

„A szabadalmi jogviták rendezésének egységes rendszere (jelenlegi elnevezése szerint: ‘Európai és közösségi szabadalmi bíróság’) létrehozásáról szóló tervezett megállapodás nem egyeztethető össze az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés rendelkezéseivel.”

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Az Európai Unió Bíróságának 1/09. sz. véleménye:

- az „SzB” nemcsak a megállapodás-tervezet rendelkezéseit alkalmazná és értelmezné, hanem – ennél jóval szélesebb körben – a szabadalmakra vonatkozó uniós jogot is;
- az „SzB” átvinné a nemzeti bíróságok feladatait és megfosztaná őket az EU Bíróságához való fordulás lehetőségétől;
- az „SzB” anélkül válna az EU Bíróságának „*egyedüli jogalkalmazó partnerévé*”, hogy a tagállami bíróságok és a Bíróság közötti együttműködés kötelezettségei – a kapcsolódó garanciákkal együtt – terhelnék.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Az Európai Unió Bíróságának 1/09. sz. véleménye:

„89. Következésképpen a tervezett megállapodás – azáltal, hogy egy olyan nemzetközi bíróságnak ad kizárólagos hatáskört a magánszemélyek által indított keresetek jelentős részének elbírálására a közösségi szabadalom területén, valamint e területen az uniós jog értelmezésére és elbírálására, amely az Unió intézményi és bírósági keretén kívül helyezkedik el – megfosztaná a tagállami bíróságokat az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó hatáskörüktől, valamint a Bíróságot attól a hatáskörétől, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében megválaszolja az előbbi bíróságok által eléje terjesztett kérdéseket, és ebből kifolyólag aránytalanul megváltoztatná a Szerződések által az uniós intézmények és tagállamok részére megadott azon hatásköröket, amelyek alapvető fontosságúak magának az uniós jog jellegének megőrzését illetően.”

I. Az EU szabadalmi dossziéja

A szabadalmi dosszié az 1/09. sz. vélemény után:

- egységes szabadalom egységes bíraskodás nélkül?
- lehetséges kiutak:
 - a megállapodás-tervezet átalakítása (csak tagállamok között?);
 - a közösségi védjegybíráskodás modellje;
 - uniós jogszabályok megerősített együttműködésben az EUMSZ 352. cikke alapján;
 - bíraskodás az EU Bíróságának szervezetén belül (különös hatáskörű törvényszék az EUMSZ 257. és 262. cikke alapján csak az egységes szabadalomra);
 - átmeneti időszakkal valamelyik modell felé.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Rendeletjavaslatok a megerősített együttműködésben:

- a) változatlan jogalap és jogalkotási eljárás (az alaprendeletnél rendes jogalkotási eljárás az EMSZ 118. cikkének első bekezdése alapján, a fordítási rendeletnél különleges jogalkotási eljárás – az EP-vel való konzultációval – a 118. cikk második bekezdése alapján; minősített többség és egyhangúság – csak a részt vevő tagállamok között);
- b) politikai keret→az alaprendeletnél a 2009. decemberi tanácsi következtetések és az akkor elfogadott „általános megközelítés”; a fordítási rendeletnél: a megerősített együttműködésre felhatalmazást adó tanácsi határozat preambuluma és a belga elnökség 2010. őszi kompromisszumos javaslatai.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Rendeletjavaslatok a megerősített együttműködésben –
eltérések, nyitott kérdések:

- a) egységes szabadalom ESZE-módosítás nélkül, uniós rendelet = különmegállapodás (ESZE 142. cikk);
- b) jogorvoslat az ESZH döntéseivel szemben: a tagállamok bíróságai előtt;
- c) hatálybalépés bíraskodási megállapodás és ESZE-revízió nélkül (nem beszélve az ESZH és a nemzeti hivatalok „megerősített partnerségéről”);
- d) egységes szabadalom folyamatban lévő európai bejelentések alapján is;

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Rendeletjavaslatok a megerősített együttműködésben – eltérések, nyitott kérdések (folyt.):

e) fenntartási díjak mértéke és felosztási kulcsa: nem az ESZSZ döntése, hanem a Bizottságé (nem az IT albizottsága, „*Select Committee*”-ja határozná meg, hanem a Bizottság kapna erre jogalkotási felhatalmazást);

f) a „*fifty-fifty*” eróziója;

g) fenntartási díjak mértéke: tükrözi-e majd a „lefedett piac” mértékét is, azaz a monopólium területi hatályát is?;

h) fenntartási díjak felosztási kulcsa: mi volna a „*tisztességes, méltányos és releváns*”?;

i) független szakértői bizottság a gépi fordítások értékelésére – ettől függ a fordításokkal kapcsolatos átmeneti időszak hossza.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Újabb adalékok a hatásokhoz:

a) *pro memoria* – 2010. augusztusi NGM-MSZH hatástanulmány két fő végkövetkeztetése:

„... hazánk számára az volna a leginkább előnyös, ha [a megerősített együttműködés] nem jönne létre, és Magyarország e kérdésben nem kerülne válaszút elé (hiszen csak két rossz közül választhatna)”;

„... a várható hatások alapján hazánk számára a Londoni Megállapodás modelljének az uniós szabadalomra történő adaptálása volna a legkedvezőbb, ezt a változatot a 2003. évi közös politikai megközelítés követi a sorban. A magyar érdekek szempontjából pedig ... a Bizottság rendeletjavaslatában előirányzott nyelvi rezsim volna a leghátrányosabb”.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

Újabb adalékok a hatásokhoz (folyt.):

b) *Innovation Union Scoreboard 2010* – Magyarország 21. helyen az EU 27 tagállamának rangsorában, a „*moderate innovators*” között;

c) az ESZH legfrissebb statisztikai adatai (2010-ről): a 235 ezer európai bejelentésből (11%-os növekedés) csak 39%, azaz 92 500 ESZE-tagállamból és csak 82 800 EU-tagállamból; a legnagyobb növekedést (54%-kal) Kína produkálta.

I. Az EU szabadalmi dossziéja

A magyar elnökség tervei:

a) tárgyalások – továbbra is diplomáciai, illetve politikai szinten (Mertens-csoport, COREPER, Tanács);

b) párhuzamos munka a rendeletjavaslatok és a bíráskodási megállapodás ügyében;

c) a Versenyképességi Tanács 2011. május 30-31-i ülésén:

- általános megközelítés a két rendeletről, de legalább a fordításiról;

- orientációs vita a bíráskodás modelljéről COM vagy PERS előterjesztése alapján.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Kiindulás:

- a Tanács 2007. májusi következtetései a közösségi védjegyrendszer továbbfejlesztéséről;
- a Tanács 2010. májusi következtetései az európai uniós védjegyrendszer jövőbeli felülvizsgálatáról.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

A Tanács 2007. májusi következtetései arra hívták fel az Európai Bizottságot, hogy

„kezdje meg a közösségi védjegyrendszer teljes működésére kiterjedő átfogó tanulmány kidolgozását, és azt sürgősséggel készítse el.”

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

A 2010. májusi következtetések szerint a Tanács

„10. TUDOMÁSUL VESZI azt a tényt, hogy a közösségi védjegyrendszer felhasználóinak egyesületei többségükben elégedettek a rendszerrel, valamint a közösségi és nemzeti védjegyek párhuzamos meglétének elvével, ugyanakkor szükségesnek látják annak árnyaltabb kidolgozását egy jövőbeli felülvizsgálat alkalmával, amelynek során figyelembe kell venni a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek közötti viszony kiegyensúlyozottabbá tételének szükségességét.

11. ELISMERI, hogy a nemzeti védjegyek a bejelentők széles köre igényeinek továbbra is megfelelnek, ezért e bejelentők számára választható lehetőségként fenn kell tartani a nemzeti szintű védjegyoltalmat.”

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Mindezekre tekintettel a 2010. májusi következtetéseiben a Tanács:

„14. FELKÉRI a Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatokat a közösségi védjegyről szóló 207/2009/EK tanácsi rendelet és a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 2008/95/EK irányelv felülvizsgálatára vonatkozóan. A felülvizsgálatnak ki kell terjednie különösen a következőkre:

- konkrét rendelkezés beillesztése az OHIM és a nemzeti hivatalok közötti együttműködés keretrendszerének meghatározására vonatkozóan;*
- annak kifejezett megállapítása, hogy a gyakorlat és az eszközök harmonizációja olyan célkitűzés, amelynek elérésére az Unióban valamennyi védjegy hivatalnak törekednie kell, és az erre irányuló erőfeszítéseket az OHIM-nak Igazgatótanácsa aktív részvételével támogatnia kell és elő kell segítenie;*

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata (folyt.)

- *egyértelmű jogalap megállapítása az OHIM-nak a betartatáshoz [jogérvényesítéshez] kapcsolódó tevékenységekbe – így például a hamisítás elleni küzdelembe – történő bevonására vonatkozóan, különösen a nemzeti hivatalokkal (azok nemzeti hatásköreivel összhangban) való együttműködésének, valamint a hamisítással és a szerzői jogi kalózkodással foglalkozó uniós megfigyelőközponttal való közös munkájának előmozdítása révén;*
- *jogalap létrehozása az OHIM megújítási díjai 50%-ának megfelelő összegnek a nemzeti hivatalok közötti, tisztességes, méltányos és releváns szétosztási kritériumok alapján történő szétosztására vonatkozóan, amely kritériumokat olyan módon kellene meghatározni, hogy egyebek mellett biztosított legyen minden tagállam számára egy minimális összeg; továbbá megfelelő mechanizmusok bevezetése – kellő tekintettel az egyes nemzeti hivatalokra vonatkozó pénzügyi szabályozásra – annak biztosítására, hogy ezek a források valóban a nemzeti hivatalok rendelkezésére álljanak, és olyan célokra használják fel őket, amelyek szorosan kapcsolódnak a védjegyek oltalmához, támogatásához és/vagy érvényesítéséhez, a hamisítás elleni küzdelmet is ideértve;*

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata (folyt.)

- *a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek közötti egymást kiegészítő jellegű kapcsolat támogatására szükség esetén módosítások és egyéb intézkedések megtétele;*
- *intézkedések meghozatala a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (kodifikált változat) a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelettel (kodifikált változat) való fokozottabb összehangolására annak érdekében, hogy ezáltal az európai védjegyrendszer egészén belül hozzájáruljon a különbözőségek további csökkentéséhez.”*

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Meghatározó fejlemények:

- a) a Max Planck Intézet (MPI) tanulmányának közzététele;
- b) előzetes döntéshozatal kezdeményezése az Európai Unió Bíróságánál az ONEL-ügyben;
- c) a BPHH stratégiai tervének előterjesztése.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Az MPI tanulmánya:

- a) 2011. március 8-án jelent meg a Bizottság honlapján;
- b) a Bizottság távolságtartását „*notice*” és „*disclaimer*” is jelzi;
- c) a BPHH Igazgatótanácsa 2011. május 2-án folytat általános és előzetes eszmecserét a tanulmányról;
- d) a Tanács szellemi tulajdoni munkacsoportjában május 11-én mutatják be a tanulmányt, orientációs vita céljából;
- e) a magyar elnökség nem tervezi újabb tanácsi következtetések elfogadtatását;
- f) jogalkotási javaslatok a Bizottságtól: legkorábban 2011. végén; a módosítások legkorábbi hatálybalépési dátuma 2013 első felére eshet.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Az MPI a tényleges használatról:

- a hangsúlyt a ténylegességre, a valódiságra kell helyezni és nem a használat területi dimenziójára (csak egy szempont a sok közül);
- az együttes nyilatkozat helyes értelmezése: a közösségi védjegy használati követelményének teljesítéséhez nem lehet elegendő minden olyan használat, amely a nemzeti védjegy oltalmának fenntartásához elégséges;
- *„a tanulmány a közösségi védjegyekre vonatkozó tényleges használati követelmény olyan értelmezését támogatja erősen, amely a politikai határokat figyelmen kívül hagyja”*;
- nem kell a KVR 15. cikkén változtatni, az EU Bíróságára kell bízni az irányadó szempontok meghatározását, és e szempontokat kell esetről esetre, az összes körülményt mérlegelve alkalmazni;
- javaslat a későbbi nemzeti védjegy és a más tagállom(ok)ban ténylegesen használt közösségi védjegy 15 évnyi türelmi idő után „eltűrt” együttes fennállására.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Az MPI a díjakról:

- a BPHH díjainak mértéke befolyásolja a bejelentők és az ügyfelek magatartását, és ezáltal a közösségi és a nemzeti védjegyrendszerek közötti egyensúlyt is;
- a díjak mértékének tükröznie kell a közösségi védjeggyel biztosított megjelölés-használati monopólium értékét is, „nem minden” a BPHH költségvetési egyensúlya (azaz, hogy ne legyen – túlzott – többlete);
- pótdíj a második áruosztálytól;
- a felszólalási, a törlési és a hasonló díjak csökkentését nem javallják.

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

Az MPI javaslatai a harmonizáció és a kooperáció témakörében:

- a) az irányelv revíziójával a harmonizáció kiterjesztése – opcionális szabályok kötelezővé tétele, elemi szintű jogközelítés eljárási kérdésekben;
- b) koherencia az irányelv és a KVR között;
- c) a KVR jogérvényesítési részének kiegészítése;
- d) a közösségi védjegyek megújítási díjainak részleges felosztása a tagállamok hivatalai között;
- e) a joggyakorlat és a hatósági eszköztár összehangolása a BPHH és a nemzeti hivatalok között (pl. Osztályozási Bizottság alakításával vagy a nemzeti hivatalok bedolgozói szerepkörének megteremtésével).

II. Az európai védjegyrendszer átfogó felülvizsgálata

A BPHH stratégiai terve a 2011. és 2015. közötti időszakra:

- széles körű konzultáció és a BPHH auditja alapján;
- két pillér: szervezeti kiválóság és nemzetközi együttműködés;
- három stratégiai cél:
 - „*Build a Strong, Vibrant and Creative Organisation*”;
 - „*Increase Quality and Optimise Timeliness of Operations*”;
 - „*Promote Convergence of Practices*”;
- mindezt 6 cselekvési irány és 33 kulcsfontosságú kezdeményezés fogja szolgálni;
- jövőkép 2015-re: Európai Védjegy- és Designhálózat;
- ismertetés és eszmecsere: a BPHH IT-jének májusi ülésén.

III. Néhány óvatos következtetés: mégis, kinek a jövője?

- a) Londoni Megállapodás: egy optimista visszavonulás kudarca?
- b) az elnökségi szerepkör lehetőségei és korlátjai;
- c) egységes szabadalom: „mindegy mit, csak gyorsan” vs. eredeti ambíciók;
- d) Brian Clark: Mégis, kinek az élete? – Küzdjünk az EUthanáziáért?

III. Néhány óvatos következtetés: mégis, kinek a jövője?

Az utolsó mohikán utolsó mondatai:

„A sápadtarcúak urai lettek ennek a földnek, s a rézbőrűek napja még nem virradt fel újra. [...] Hosszú életem reggelén boldognak és erősnek láttam népemet, s mielőtt estém elérkezett volna, holtan kellett látnom az utolsó mohikánt.”

(J. F. Cooper)